

LITERARNOPREVODNE IZMENJAVE Z OSREDNJEJUŽNOSLOVANSKIMI JEZIKI

Durđa Strsglavec
Univerza v Ljubljani

1 Uvod

To poglavje predstavlja prevajanje iz hrvaščine, bosanščine, srbščine in črnogorščine v slovenščino in iz slovenščine v te jezike, ker pa obravnava tudi obdobje pred nastankom samostojnih držav Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije in Črne gore ter njihovih uradnih oz. ustavnih jezikov, tj. obdobje skupne države Socialistične federativne republike Jugoslavije, katere del so bile, je uporabljen krovni izraz »osrednjejužnoslovanski jeziki«, ki zajema jezike naslednike srbohrvaškega/hrvaškosrbskega jezika (*srpskohrvatski/hrvatskosrpski*). Z razpadom skupne države je razpadel tudi skupni srbohrvaški jezik, ki so ga v javnem življenju nasledili samostojni standardni jeziki, v obdobju 1990–1993 hrvaški, srbski in bosanski ter leta 2007 črnogorski jezik (Balažić Bulc in Požgaj Hadži 2018, 101). Zaradi tovrstnih zgodovinskih ter družbeno- in jezikovno-političnih specifik (baza prevodov Javne agencije za knjigo Republike Slovenije npr. navaja naslednje jezike: bosanščina; črnogorščina; hrvaščina; srbohrvaščina; srbohrvaščina, srbska; srbščina; srbščina, črnogorska, COBISS pa naslednja področja: hrvaška književnost; srbska književnost; srbohrvaška književnost; srbska in hrvaška književnost v BiH; južnoslovanske književnosti) je pogosta tudi raba poimenovanj npr. »na srbohrvaškem/hrvaškosrbskem jezikovnem območju/v jezikovnem prostoru« in opredelitev z imenom države, npr. »na Hrvaškem«, »v Bosni in Hercegovini«, »v Srbiji«, »v Črni gori«, kajti posamezni prevodi iz slovenščine, ne glede na ciljni jezik, so lahko del vseh štirih prevodnih literarnih sistemov, v obdobju skupne države in s tem tudi skupnega kulturnega prostora pa so prevodi v srbohrvaški jezik pokrivali tudi hrvaški oz. bosansko-hercegovski in črnogorski prostor ter prevodi v hrvaškosrbski jezik tudi srbski prostor (oz. skupni odjemalski trg).

Podatki o prevodih so pridobljeni s preiskovanjem sistema COBISS, katalogov nacionalnih knjižnic (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Narodna biblioteka Srbije, Nacionalna biblioteka Crne Gore Đurđe Crnojević, Nacionalna i univerzitetna biblioteka Bosne i Hercegovine), zbornikov *Bibliografija prevodov, objavljenih v Jugoslaviji 1944–1959* (1963) in *Sodobni književni prevajalci Jugoslavije* (1970) Zveze književnih prevajalcev Jugoslavije, *Bibliografije prevodov v SFRJ* (1969–1991) Jugoslovanskega bibliografskega inštituta, objavljenih študij in bibliografij, zbornikov bilateralnih konferenc in srečanj o medsebojnem prevajanju v južnoslovanskem jezikovnem prostoru ter zbornikov in monografskih izdaj Društva slovenskih književnih prevajalcev.

2 Zgodovina prevodnih tokov iz osrednjejužnoslovanskih jezikov v slovenščino in obratno

Literarni prevodni tokovi iz osrednjejužnoslovanskih jezikov v slovenščino in iz slovenščine v osrednjejužnoslovanske jezike so predstavljeni skozi tri časovna obdobja:

- od konca 19. stoletja do leta 1944,
- od konca 2. svetovne vojne do razpada SFRJ,
- od leta 1991 do leta 2021.

Najmanj podatkov je na voljo za prvi del prvega obdobja, saj (še) ni sistematično opisano oz. evidentirano, drugo in tretje obdobje pa sta (v različnih jezikovnih kombinacijah) v precejšnji meri parcialno raziskani. Členitev na ta časovna obdobja so narekovala predvsem zunajliterarne oz. zunajprevodne okoliščine – zemljepisna in jezikovna območja, ki jih predstavlja to poglavje, imajo namreč precej skupnih zgodovinskih in družbenopolitičnih točk: Avstro-Ogrska; Država Slovencev, Hrvatov in Srbov; Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev; Kraljevina Jugoslavija; Federativna ljudska republika Jugoslavija; Socialistična federativna republika Jugoslavija (prevajanje v makedonščino in obratno je del posebnega poglavja, gl. poglavje *Literarnoprevodne izmenjave z makedonščino*).

2.1 Prevodi v slovenščino

2.1.1 Prvo obdobje: od konca 19. stoletja do leta 1944

Proti koncu 19. stoletja so v slovenskem prevodu izšla besedila, ki so jih »hrvatski spisali« pisatelji iz obdobja realizma: August Šenoa (*Čuvaj se senjske roke*, *Baron Ivica*, *Turopoljski top*), Ferdinand Becić (*Zaobljuba*), Ljuba Babić oz. Ksaver Šandor Gjalski (*Marica*), Davorin Trstenjak (*V delu je rešitev*), Vjenceslav Novak (*Lotarijka*), Eugen Kumičić

(*Preko morja*), »poslovenili« oz. »prosto poslovenili« pa Večeslavov, Peter Medvešček, Božidar Flegerič, J. M. Frankovski, A. Z. Lovanski, S. Gregorčič ml., F. Š. Cvetkov. Leta 1899 so izšle *Izbrane narodne srbske pesni* in odlomki iz epa *Smrt Smail-age Čengića* Ivana Mažuranića, sicer ne v prevodu, temveč »s srbsko slovnico, slovenskim tolmačenjem, rečnikom tujih besed in cirilsko abecedo« (priredil Janko Pajk).

Na začetku 20. stoletja so izšli prevodi povesti Šenoje (*Karamfil s pesnikovega groba*, *Zadnja kmečka vojska*) in črtic Josipa Eugena Tomića (prev. Silvester K., Štefan Klavs; poslej brez rabe oznake prev.), leta 1907 pa prevod epa *Gorski venec* Petra Petrovića Njegoša, ki ga je »iztolmačil Milan Rešetar« in »prevel v slovenščino [...] ter opremil z zemljepisnim, zgodovinskim in estetsko-kritičnim uvodom Rajko Perušek«.

Do konca 2. svetovne vojne so izhajali predvsem prevodi zgodovinske proze in dram (med drugim *Brezdno* Ulderika Donadinija, prev. Rade Pregarc, *Golgota* Miroslava Krleže, prev. Ferdo Delak), psiholoških romanov (mdr. *Nečista kri* Borisava Stankovića, prev. Fran Albreht) in novel (mdr. *Most na Žepi* Iva Andrića, prev. Tone Potokar; več o prevajanju Andrića v slovenščino v Strsoglavec 2015).

2.1.2 Drugo obdobje: od konca 2. svetovne vojne do razpada SFRJ

Kot piše Majda Stanovnik (1987, 42), smo v Sloveniji »že med svetovnimi vojnami [...] med književnostmi manjših narodov verjetno tudi s prevodi, ne samo z informativnimi članki, nekoliko izčrpnije kakor druge spoznavali hrvaško in srbsko« književnost, ki sta po letu 1945 postali »izraziteje zastopani« (prav tam, str. 43). V letih 1945–1947 je bilo ob stalnem naraščanju obsega prevodnega korpusa izmed vseh slovenskih literarnih prevodov 13 % prevodov iz osrednjejužnoslovanskih jezikov, leta 1950 16 %, leta 1955 7,5 %, leta 1960 13,5 % in leta 1965 12 %, pri čemer je bila v tem obdobju »pretežna večina knjig prevedenih iz petih velikih književnosti – ruske, angleške in ameriške, nemške in francoske. Skupni delež vseh drugih, všteti srbsko in hrvaško, ki sta bili med književnostmi manjših narodov izraziteje zastopani, je znatno manjši« (prav tam).

M. Stanovnik (prav tam, str. 47) tudi ugotavlja, »da sta bili prvi povojni desetletji v celoti gledano zaradi razmaha prevodne literature tudi čas evforije slovenskega prevajalstva in prevajalcev«. Razmah je očiten tudi na področju prevajanja iz osrednjejužnoslovanskih jezikov oz. jezikov jugoslovanskih bratskih narodov in narodnosti.

V drugi polovici štiridesetih let 20. stoletja so izšli npr. prevodi mladinske proze in poezije Mata Lovraka, Branka Ćopića in Gustava Krkleca, izbora proze *Srbski realisti* (Alojz Gradnik), romanov iz obdobja realizma (mdr. *Pop Ćira in pop Spira* Stevana Sremca, prev. Davorin Ravljen), aktovk (mdr. *A kaj zdaj..?* Skenderja Kulenovića, prev. France Onič) in Andrićevih romanov (mdr. *Most na Drini*, *višegrajska kronika*, prev. T. Potokar, in *Travniška kronika*, *konzulski časi*, prev. Severin Šali, ki sta pozneje izšla še

večkrat, *Most na Drini* tudi kot *Na Drini most* (1959, 1962)) ter nov prevod Njegoševega *Gorskega venca* (Gradnik).

V petdesetih letih so mdr. izšli prevodi novel in romanov Andrića (npr. *Pripovedka o vezirjevem slonu in druge zgodbe*, prev. Janko Moder, *Novele*, prev. Vladimir Kralj, *Gospodična* in *Zakleto dvorišče* (v poznejših izdajah *Prekleta dvorišče*); oboje prev. Pavel Flerè), komedij Branislava Nušića *Gospa Ministrica* in *Buta štemana* (v poznejših izdajah *Jara meščanka*; oboje prev. Pregarc, Delak) in Jovana Sterije Popovića *Rodoljubi* (prev. Matej Šmalc), mladinskih besedil Ivane Brlić Mažuranić (*Čudovite dogodivščine vajuca Hlapiča*, prev. Alojzij Bolhar), Krkleca in Grigorja Viteza, dram *Glembajevi Krleže* (Albreht, Josip Vidmar), poezije Vladimirja Nazorja (Viktor Smolej, Lojze Krakar), Vaska Pope (Ciril Zlobec), Izeta Sarajlića (Kajetan Kovič), Dobriše Cesarića, Jureta Kaštelana, Antuna Gustava Matoša, Antuna Branka Šimića, Dragutina Tadijanovića, Josipa Pupačića, Vesne Parun, Bora Pavlovića (vse Janez Menart) in Desanke Maksimović (Krakar). Razmah je doživelo prevajanje mladinskih besedil (npr. Čopićevi *Doživljaji Nikolettine Bursaća*, prev. Lojze Mlinar) in ilustrirane mladinske proze, ki se je nadaljevalo tudi v poznejših desetletjih (največ ponatisov je doživel prevod besedila o Josipu Brozu Titu *Deček s Sotle* Milivoja Matošca, prev. Alenka Pirjevec).

V šestdesetih letih je poleg številnih prevodov romanov (npr. *Vrnitev Filipa Latinovicza* Krleže, prev. Franjo Smerdu, *Daleč je sonce* Dobrice Ćosića, prev. Marjan Javornik, *Danilo* Derviša Sušića, prev. Dušan Mevlja, ter *Tišine*, prev. Jože Javoršek, *Megla in mesečina*, prev. Božidar Borko, in *Derviš in smrt* Meše Selimovića, prev. Moder; več o prevajanju Selimovića v slovenščino v StrsoGlavec in Dolžan 2012), spominov, dram, dnevniške proze (npr. *S partizani: 1943–1944* Nazorja, prev. Šali), esejističnih zbirk in novel izšlo precej prevodov poezije (mdr. *Stihi* Pope (Zlobec), poezija Oskarja Daviča in *Antologija novejšje srbske lirike* – Janko Jurančič je prevedel predgovor Bogdana Popovića, sicer pa dodal komentarje in slovarček za slovenske bralce). Revija *Sodobnost* je v šestdesetih letih sistematično objavljala prevode poezije in proze avtorjev z osrednjejužnoslovenskega območja (mdr. Milivoj Slaviček, Slavko Mihalić, Danijel Dragojević, Zvonimir Majdak, Irena Vrkljan, Josip Pupačić, Vlado Gotovac, Slobodan Novak, Ivan Slamnig, Vesna Parun, Antun Šoljan, Zvonimir Golob).

Poleg številnih ponatisov prevodov (mdr. Andrića, Šenoe, Mirka Božića, Anteja Kovačića, Čopića, Krleže, I. Brlić Mažuranić, Stankovića, Dinka Šimunovića, Lovraka, Selimovića) ter prevodov mladinske proze in poezije so v sedemdesetih letih izhajali prevodi recentne proze, mdr. *Grobnica za Borisa Davidovića* Danila Kiša (Ferdinand Miklavc), *Ko so cvele buče* Dragoslava Mihailovića (Meta Sever; leta 1989 je drama po tem besedilu prev. Zdravko Duša – *Ko so cvetele buče*), *Pomladi Ivana Galeba* Vladana Desnice (T. Potokar), *Na robu pameti* Krleže (Cvetko Zagorski), *Hajka* Mihajla Lalića (Marjan Javornik), *Kiklop* Ranka Marinkovića in *Omerpaša Latas* Andrića (oboje Moder), *Dišave, zlato in kadilo* Novaka (Marjan Krušič), *Pesem* Daviča (Franci Zagoričnik),

Zapiski neke Ane (Miklavc) in *Foliranti* (Jaša Zlobec) Moma Kaporja, *Zalezovalci* Sušiča (Valentin Duša), *Trdnjava* (T. Potokar) in *Otok* Selimovića ter *Heroj na oslu* Miodraga Bulatovića (oboje Moder) in *Korenine* D. Čosića (Janez Gradišnik), ter poezije, mdr. *Lirika* Sarajlića (Ivan Minatti), antologiji *Novejša hrvaška poezija* in *Moderna srbska poezija* ter izbor *Iz hrvaške poezije*, *Antologija hrvaške poezije* Mihalića in Zlobca (več o antologiji in sodelovanju Mihalića in Zlobca v Strsoglavac 2021), *Modra reka* Maka Dizdarja (Minatti), *Balada o zgodnjem večeru* in *Mlin na veter* Stevana Raičkovića (oboje Kovič), *Zadnja večerja* (Veno Taufer) in *Krčma na vogalu* (Zlobec) Mihalića, poezija Tina Ujevića (Taufer, Božo Vodušek), Šimića (Taufer), Andrića (Živa Vidmar, Minatti), *Sončni ditirambi* Nazorja (Šali, Mile Klopčič, Jože Udovič), v zbirki *Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev* založbe Mladinska knjiga, kjer so v eni knjigi združeni prevodi besedil več avtorjev, so izšli prevodi poezije Pope, Miodraga Pavlovića, Raičkovića in Branka Miljkovića (Zlobec, Taufer, Kovič, Drago Bajt) ter Kaštelana, Mihalića, V. Parun in Igorja Zidića (Šali, Taufer, Zlobec, Minatti) – v tej zbirki so izšli tudi prevodi dram Đorđa Lebovića, Aleksandra Obrenovića in Marijana Matkovića (zastopan je tudi makedonski dramatik Kole Čašule v prevodu Modra).

V sedemdesetih letih so izšli tudi prevodi izredno priljubljene zgodovinske fikcije in feljtonskih romanov Marije Jurić Zagorke (prvi (anonimni) prevod kakšnega njenega besedila – *Emancipiranka* – je sicer izšel v časopisu *Slovenska gospodinja* 27. 6. 1908): *Čarovnica z griča/Griča: Skrivnost krvavega mostu* (Silvin Košak), *Malleus maleficarum* (Branko Žužek), *Tekmica Marije Terezije* (Zdenka Lovec), *Dvorne spletke*, *Upornik na prestolu* (oboje Branko Madžarevič), *Prerokovanje pri Kamnitih vratih* (v treh delih; Vlasta Lovec, Vladimir Vajda, Z. Lovec), *Pekel na prestolu* (v šestih delih; Z. Lovec, Košak, Vlado Firm, Janez Mušič), *Veliko sodišče* (v sedmih delih; Mušič, Mirko Napast, Bilka Matè, Z. Lovec, Vlasta in Vladimir Vajda), velik razmah je doživelo tudi prevajanje radijskih iger, predvsem za otroke.

Tudi v osemdesetih letih je mdr. izšlo veliko prevodov mladinske proze in poezije (mdr. *Smogovci* Hrvoja Hitreca, *Jaz osel* Zvonimirja Baloga, *Mačji kašelj in živali* ter *Mama žaba in žabčki* Gvida Tartalje, *Mačke vrtitačke* Luka Paljetka, *Doživljaji mačka Toša in druge pripovedi* Čopića, *Nori dnevi* Krkleca) ter prevodov recentne proze, npr. *Enciklopedija mrtvih* Kiša, *Petrijin venec* in *Škornježi* Mihailovića ter *Hazarski besednjak* Milorada Pavića, *Večerni akt* Pavaa Pavličića, *Hologrami strahu* Slavenke Drakulić, *Kako pomiriti vampirja* Borislava Pekića. V zbirki *Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev* so izšli prevodi poezije Kulenovića, Dizdarja, Dare Sekulić in Anđelka Vuletića ter prevodi esejistike *Sodobni hrvaški esej*, *Sodobni srbski esej* in *Sodobni makedonski esej*, *Bosensko-hercegovski esej*, *Črnogorski esej*, *Esej jugoslovanskih narodnosti*, v zbirki *Kondor pa Srbski modernisti* in *Hrvaška moderna*. Izšle so tudi antologije *Ta pametne, jugoslovanski aforizem*, *Peti in biti*, *antologija nove poezije narodov Bosne in Hercegovine 1942–1982* in *Ubili so ga z opekami*, *antologija hrvaške avantgardne poezije* ter nov prevod Njegoševga

Gorskega venca (Andrej Arko). Tudi v tem desetletju je izšlo veliko prevodov radijskih iger, tako za otroke kot za odrasle.

2.1.3 Tretje obdobje: od leta 1991 do leta 2021

Prevodi v slovenščino v devetdesetih letih 20. stoletja, tj. v obdobju po razpadu skupne države, ko sta obstajala logika skupnega kulturnega konteksta in širša (recipročna) recepcija ter skupni odjemalski trg, in vojnah, ki so spremljale razpad, so v precejšnji meri raziskani in podrobno predstavljeni (npr. StrsoGlavec in Tirgušek 2003, StrsoGlavec 2003; 2012). Predvsem v prvi polovici 90. let prevladujejo prevodi poezije, objavljeni v periodiki.

V prvi polovici devetdesetih let so izhajali predvsem ponatisi prevodov mladinske proze in poezije ter redki prevodi recentne produkcije, iz hrvaščine npr. *Vonj po dežju* in *Pisma z juga* Fahrudina Nikšića (Arko), *Sarajevska knjiga mrtvih* (Jure Potokar) in *Ljubezensko dvorišče* (Boris A. Novak) Ostija, *Kako smo preživeli komunizem in se celo smejali* S. Drakulić (Alenka Puhar), *Forsiranje romana reke* Dubravke Ugrešić (Denis Poniž), *Ubežne pesmi* Paljetka (Tone Pretnar, B. A. Novak, Krakar, Zagoričnik, Zlobec, France Vurnik), *V tem strašnem času, antologija sodobne hrvaške vojne lirike* (Zlobec, Ervin Fritz, Marko Kravos, Minatti, Tone Pavček, Jože Šmit, Ciril Stani), komedija *Mož moje žene* Mira Gavrana (Marina Cernetig), iz srbsčine *Glas iz razpoke* Dragana Velikića (B. A. Novak), *Steklina* Pekića (Miklavc), poezija Pope in iz bosanščine *Za ovinkom zakona* Azre Širovnik (J. L. Zlobec), *Dnevnik selitve* Dževada Karahasana (Milan Vogel), *Zlatin dnevnik: otroštvo v obleganem Sarajevu* Zlate Filipović (Marjeta Gostinčar-Cerar).

V drugi polovici devetdesetih let so tudi prozni prevodi izhajali predvsem v periodiki, monografskih izdaj je manj; iz hrvaščine npr. *Okus po moškem* S. Drakulić, *Klara* Gavrana (oboje Sonja Polanc), iz srbsčine *V podpalubju, cloaca maxima* Vladimirja Arsenijevića (Maja Novak), *Kuharjeva prekletstva in druga grozodejstva* Srđana V. Tešina (S. Polanc) in iz bosanščine *Gostači* Nenada Veličkovića (Zoja Skušek), *Izet Sarajlić* (izbrana poezija; Osti, Minatti, J. Potokar, Kovič).

Po letu 2000 je začelo izhajati vse več monografskih prevodov iz osrednjejužnoslovenskih jezikov, prevodov v periodiki pa je v primerjavi z devetdesetimi leti 20. stoletja nekolikanj manj (vendar še vedno precej). Monografskih prevodov je vsako leto vse več, izhajajo pri skoraj vseh slovenskih založbah in oblikujejo (večinoma) vzporeden literarni sistem z izhodiščnimi oz. nacionalnimi literarnimi sistemi. Prevedena so ključna recentna besedila, mdr. iz hrvaščine proza Nedjeljka Frabria, Slobodana Šnajderja, S. Drakulić, Vedrane Rudan, Daše Drndić, Gorana Tribusona, Pavličića, Roberta Perišića, D. Ugrešić, Mirka Kovača, Renata Baretića, Tatjane Gromača, Miljenka Jergovića, Ivane Sajko, Anteja Tomića, Ostija, Borisa Dežulovića, Olje Savičević Ivančević, Bekima Sejranovića, Tanje Mravak, Damirja Karakaša, Zorana Ferića, Igorja Štiksa, Kristiana Novaka, poezija Paljetka, Ostija in Miodraga Mičanovića, eseji Predraga Matvejevića, drame Tene Štivičić

in I. Sajko, iz srbsčine proza Kiša, Pavića, Davida Albaharija, Filipa Davida, Radoslava Petkovića, Bore Ćosića, Jelene Lengold, Vladislava Bajca, Vladimirja Pištala, Svetislava Basare, Aleksandra Gatalice, Slavoljuba Stankovića in Velikića, poezija Pavlovića in Zvonka Karanovića, drame Milene Marković, iz bosanščine proza Zijaha Ključanina, Veličkovića, Snježane Mulić, Karahasana, Lamije Begagić, Enesa Karića, Jasmina Imamovića, Faruka Šehića, Abdulaha Sidrana in Gorana Samardžića, poezija in proza Ahmeda Burića in iz črnogorščine proza Andreja Nikolaidisa, Balše Brkovića in Ognjena Spahića.

2.2 Prevodi iz slovenščine

2.2.1 Prvo obdobje: od konca 19. stoletja do leta 1944

V prvih dveh desetletjih 20. stoletja so mdr. izšli prevodi dram in proze Ivana Cankarja (*Bibliografija prevodov iz literarnega dela Ivana Cankarja* do leta 1975 je pripravil France Dobrovoljc v zborniku *Ivan Cankar v prevodih*; prevodi v srbohrvaščino so popisani na straneh 149–182, 186 in 189), poezije Franceta Prešerna in Antona Aškerc, dva izbora novelistike (uredila in prevedla Zofka Kveder in Milan Vrbanić), povesti Ivana Preglja in Milana Puglja, romana Alojza Kraigherja in dramatike Antona Leskovca, v tridesetih letih prevodi romanov Frana Saleškega Finžgarja (*Anica*) in Cankarja (*Martin Kačur*), povesti Narda Velikonje in *Ciciban* Otona Župančiča (Stanko Tomašič), v prvi polovici štiridesetih let *Jurij Kozak* Josipa Jurčiča (Ferdinand Kolednik) in komedija *Zlati oktober* Mire Miheličeve (Ferdo Delak, Jakša Kušan). Prevajalci najpogosteje niso navedeni ali pa so navedeni samo z začetnicami.

2.2.2 Drugo obdobje: od konca 2. svetovne vojne do razpada SFRJ

V drugi polovici štiridesetih let so izhajali predvsem prevodi dramatike in proze Cankarja, proze Prežihovega Voranca (Martin Matković, Niko Berus), Toneta Seliškarja (Tone Peruško, Milan Č. Jovanović, Ćiro Čulić, Uroš Džonić, Hijacint Petris), Mitje Vošnjaka (Slobodan Živojinović), Franceta Slokana, Miška Kranjca, Cirila Kosmača (Petris, Ante Rojnić), Ivana Tavčarja (Džonić), Janka Kersnika (Leonardo Horvat), dramatike Mire Pucove (Delak, Kušan), Mateja Bora in Atona Ingoliča ter poezije Karla Destovnika Kajuha (Petris). Leta 1949 je izšel prevod Vorančevih *Solzic* v Beogradu (*Đurđevak*, Đuza Radović), leta 1950 pa v Zagrebu (*Đurđice*, Petris); oba sta bila večkrat ponatisnjena pri različnih jugoslovanskih založbah in tudi pozneje v samostojnih državah – enako tudi prevoda Seliškarjeve *Bratovščine sinjega galeba* (*Družina Sinji galeb*, Jovanović; *Družina Sinjega galeba*, Peruško).

V petdesetih letih je izšlo precej prevodov proze – tako starejših kot novejših besedil (mdr. Ivana Potrča, Ingoliča, Cankarja, Juša Kozaka, Borisa Pahorja, Jurčiča, Kersnika,

Kranjca, Voranca, Janeza Vipotnika, Kosmača, J. Kozaka, Frana Levstika, Frana Milčinskega, Bogomirja Magajne, Franceta Bevka, Josipa Vandota, Seliškarja, Vide Brest, Ele Peroci, Ivana Bratka, Rada Murnika, Bratka Krefhta, Vladimirja Bartola, Jožeta Pahorja, Bena Zupančiča, Vošnjaka, izbrane slovenske novele 1900–1950 in izbrana proza primorskih avtorjev), prevodov poezije in dramatike pa precej manj. Podobno velja tudi za šestdeseta leta, ko sta izšla še tretji (1963) in četrti (1965) prevod Seliškarjeve *Bratovščine sinjega galeba* (*Družina Sinji galeb*, Emilija Jurišič; *Družina Sinjega galeba*, Čulić).

V sedemdesetih letih se je okrepilo prevajanje poezije, mdr. so izšli prevodi Edvarda Kocbeka (Slavko Mihalić), Janeza Menarta (Zvonimir Golob), Jožeta Udoviča (Radoslav Dabo, Pavle Rak) in Daneta Zajca (Rak), Zupančiča (Petar Vujičić), Prešerna (Juraj Martinović, Momir Vojvodić), Tauferja (Marija Mitrović), Aškerca (Desanka Maksimović, Trifun Bukić, Jovanka Hrvaćanin), Francija Zagoričnika (Ljubomir Stefanović), Toneta Pavčka in Svetlane Makarovič (oboje Tanja Kragujević Vujić) ter Tomaža Šalamuna (Osti), izšli sta tudi antologiji *Nova slovenska lirika* in *Antologija slovenske poezije* (več v StrsoGlavec 2021). Seliškarjeva *Bratovščina sinjega galeba* je leta 1976 dobila še prevod Murisa Idrizovića (*Družina Sinji galeb*).

V osemdesetih letih so izšli prevodi recentne slovenske proze (mdr. Dimitrija Rupla, Vipotnika, Javorška, Leopolda Suhadolčana, Alojza Rebule, Andreja Hienga, Vitomila Zupana, Kosmača, Slavka Pregla, Branka Hofmana, Toneta Svetine, Marjana Rožanca, Igorja Torkarja, Jožeta Snoja, Draga Jančarja, Branka Šömna, Lojzeta Kovačiča, Vladimirja Kavčiča, Kocbeka, Žarka Petana, Rudija Šeliga, Evalda Flisarja, M. Mihelič in *Od sna do zvezd*, *antologija jugoslovanske mladinske proze*), poezije (mdr. Šalamuna, Ervina Fritza, Zlobca, Kocbeka, Nika Grafenauerja, Alojza Ihana, Tauferja, Andreja Brvarja, Ifigenije Zagoričnik, Lojzeta Krakarja, Aleša Debeljaka, Zajca), esejistike Tarasa Kermaunerja, Josipa Vidmarja in Debeljaka ter dramatike Dušana Jovanovića, Ivana Mraka, Šeliga, Toneta Partljiča; izšel je tudi izbor slovenske drame – od Cankarja do Primoža Kozaka. Leta 1983 sta izšla prevoda *Mačka Murija* Kajetana Koviča – v Zagrebu *Mačak Marko* (Boro Pavlović) in v Beogradu *Mačak Muri* (Miljenka Vitezović); več o ponatisih in prevodih *Mačka Murija* v StrsoGlavec 2014.

2.2.3 Tretje obdobje: od leta 1991 do leta 2021

V prvi polovici devetdesetih let je izšlo malo monografskih prevodov in precej več v periodiki (npr. v revijah na Hrvaškem: *Forum*, *Mogućnosti*, *Kolo*, *Dubrovnik*, *Republika*, *Quorum*, *Zarez*, *Lettre internationale*, *Književna revija*; v Srbiji: *Književna reč*, *Reč*, *Pro Femina*, *Letopis Matice srpske*, *Književne novine*, *Polja*; v Črni gori: *Stvaranje*, *Ovdje*; v BiH: *Izraz*, *Lica*), značilni so tudi ponatise prevodov kanoniziranih avtorjev (npr. Cankar, Voranc, Seliškar, Vandot). Leta 1991 je npr. v hrvaščini izšlo le nekaj monografskih prevodov (mdr. Šömen, Terezija Žerdin, E. Peroci) in nekaj prevodov poezije v

periodiki (tudi *Panorama sodobne slovenske poezije 1960–1990*, Luko Paljetak in Anamarija Paljetak), v srbsčini samo ponatisi proze Vandota in Seliškarja, v bosanščini pa poezija Župančiča (priredil Dragoljub Jeknić), Iva Svetine in Berte Bojetu (oboje Osti).

Leta 1993 je v hrvaščini mdr. izšla razširjena izdaja *Antologije slovenske poezije* in proza Jančarja (Branko Čegec), v srbsčini znova samo ponatis proze Voranca. Tega leta je Vodnikova domačija v Ljubljani začela objavljati prevode slovenske literature Josipa Ostija, ki so izhajali v okviru Kulturnega vikenda otrok iz BiH do leta 1996 (npr. Srečko Kosovel, Prešeren, Voranc, Igor Bratož, Matjaž Potokar, Vlado Žabot, B. Bojetu, Emil Filipčič, Milan Kleč, Vladimir Kovačič, Dominik Smole, Mart Lenardič, Tone Perčič, Uroš Kalčič, Rade Krstič, Branko Gradišnik, Franjo Frančič, Boris Jukič, Andrej Morovič, Lela B. Njatin, Jovanović, Maruša Krese).

Do leta 2000 so v hrvaščini mdr. izšli prevodi poezije Prešerna, Debeljaka, Iztoka Osojnika, Šalamuna, Braneta Mozetiča, Zlobca, Borisa A. Novaka, Aleša Čara, Marka Kravosa in *Slovenska poezija devetdesetih let*, esejistike Debeljaka, Zlobca, Petana, Jančarja, proze Jančarja, Ferija Lainščka, Marjana Tomšiča, Kocbeka, V. Kovačiča, Debeljaka, Koviča, Brine Štampe Žmavc, Andreja Blatnika in *Slovenska kratka zgodba*, v srbsčini poezije Tauferja, Šalamuna, Taje Kramberger in Nataše Velikonja, proze Cankarja, Finžgarja, Ingoliča in B. Bojetu, esejistike Debeljaka in v bosanščini poezije Dragotina Ketteja in Esada Babačiča, izbora iz slovenske otroške poezije, Jančarjeve esejistike.

Po letu 2000 se je število monografskih prevodov v osrednjejužnoslovanskem jezikovnem prostoru vsako leto povečevalo, izhajali so predvsem prevodi recentnih besedil tako uveljavljenih kakor novih prevajalcev (podobno kot na področju prevodov v slovenščino) in posameznih kanoniziranih še neprevedenih besedil. V hrvaščini so mdr. izšli prevodi besedil Flisarja, Zajca, Grafenauerja, Uroša Zupana, Jurija Hudolina, V. Zupana, Dese Muck, E. Peroci, Dušana Čatra, Čara, Blatnika, Jančarja, Kravosa, Šalamuna, Gorana Gluvića, Vesne Milek, Mihe Mazzinija, Irene Svetek, Andreja E. Skubica, D. Muck, Lainščka, Jančarja, Koviča, Zlobca, Fabjana Hafnerja, Milana Dekleve, Barbare Korun, Mozetiča, Petana, Debeljaka, Šalamuna, Aleša Štegra, Lucije Stupica, Janija Virka, Gorana Vojnovića, Nejca Zaplotnika, Kocbeka, Janeza Drnovška, izšle so tudi *Antologija novejšje slovenske pripovedne proze* (Osti), *Nova slovenska lirika* (Dabo) in *Vrnemo se zvečer, antologija mlade slovenske poezije 1990–2003* (Ksenija Premur), v srbsčini Župančiča, Seliškarja, Flisarja, Šalamuna, I. Simonović Zagoričnik, Debeljaka, M. Novak, Cankarja, Voranca, Gluvića, Maje Vidmar, Ljerke Bizilj, Jančarja, B. A. Novaka, Mozetiča, Petra Semolića, Urbana Vovka, Mitje Čandra, Bratoža, Bartola, I. Simonović, Štegra, Ivana Dobnika, Debeljaka, Vinka Möderndorferja, B. Pahorja, Skubica, Janje Vidmar, Drnovška, Vojnovića ter antologija *Kronske priče, mlada slovenska proza devetdesetih* in *Slovenski film na začetku tisoletja*, v bosanščini B. A. Novaka, Hudolina, Kosovela, Vojnovića, Damijana Šinigoja, Brine Svit, B. Korun, Kocbeka, Zajca, Štegra, M. Vidmar ter *V jantarku časa, antologija slovenske poezije 1950–2000* (Osti) in v črnogorščini Flisarja.

V obdobju 2010–2021 se je število prevodov slovenskih recentnih besedil še povečalo, predvsem v hrvaščino (mdr. tudi prevod *Psi* avtorja Erosa (prev. anonimen) ter *Štirje slovenski pesniki* (Edo Fičor, Goran Janković, K. Premur), *Sodobno slovensko pesništvo in Panorama novejšega slovenskega pesništva* (oboje Božidar Brezinščak Bagola), *Amnezija: amnezija, antologija sodobne slovenske poezije* (Janković)); po številu sledijo prevodi v srbsščino, nato v bosanščino (mdr. *Antologija sodobne slovenske ženske poezije* in *Sodobna slovenska književnost* (oboje Dejan Tešić), najmanj pa je prevodov v črnogorščino.

3 Prevedena dela

Lahko rečemo, da obravnavani prevodni literarni sistemi vsebujejo kanonizirana in temeljna besedila (v drugem obdobju tudi za šolske potrebe), po letu 2000 tudi večino recentnih naslovov. Med prevodi v slovenščino so najbolj zastopana besedila Iva Andrića, Branka Ćopića, Mata Lovraka in Grigorja Viteza. Več prevodov istega dela ni veliko, npr. dva prevoda zbirke *Sarajevski marlboro* Miljenka Jergovića (Sonja Polanc, Mateja Tirgušek, 2003), štirje prevodi Njegoševga *Gorskega venca* (Rajko Perušek 1907, Alojz Gradnik 1947, Andrej Arko 1983, Miklavž Komelj 2021), dva prevoda Ćopićeve *Ježeve hiše/hišice* (Igo Gruden 1949, Severin Šali 1968), dva prevoda Andrićeve *Travniške kronike* (Severin Šali 1948, Đurđa Strsoglavac 2021); več prevodov istega besedila najdemo predvsem v pesniških antologijah (gl. npr. Bračić 2013, Strsoglavac 2021). Drugače je pri prevodih iz slovenščine, kjer so predvsem v drugem obdobju v osrednjejužnoslovanškem prostoru »sobivali« srbohrvaški in hrvaškosrbski prevodi.

Največ prevodov (in ponatisov) iz slovenščine štejejo Zupančičev *Ciciban*, Seliškarjeva *Bratovščina sinjega galeba*, Muca copatarica Ele Peroci, Vandotov *Kekec*, Levstikov *Martin Krpan*, Bevkova *Knjiga o Titu* in *Mali upornik*, Cankarjeve črtice, Ingoličev *Deček z dvema imenoma*, Vorančeve *Solzice* in Prešernova poezija. V obe smeri (v/iz slovenščine) prevladujejo prevodi proze (tudi zaradi mladinske književnosti), v devetdesetih letih 20. stoletja prevodi poezije v periodiki, manj je prevodov dramatike (o zelo plodnem obdobju prevajanja dramatike v letih 1945–1953 gl. Kocijan 1972). Po letu 2010 se začne povečevati število prevodov znanstvene literature.

4 Prevajalci

Prevajalcev v slovenščino je skoraj toliko kot prevajalcev iz slovenščine in število se še povečuje. Številni prevajalci so hkrati tudi literati (leta 1912 so npr. v reviji *Bosanska vila* izšli prevodi pesmi Otona Župančiča, Josipa Murna Aleksandrova, Vide Jeraj, Antona Medveda in Vladimirja Levstika pesnika, prozaista in poznejšega nobelovca Iva Andrića), nekaj jih prevaja ali so prevajali v obe smeri (npr. Dragana Bojanić Tijardović, Radoslav Dabo, Jadranka Matić Zupančič, Josip Osti, Ruža Lucija Petelinova, Željko

Perović, Tone Potokar, Valerija Skrinjar Tvrz, Đurđa Strsoglavec, Franci Zagoričnik). O prevajanju poezije lahko rečemo, da velja, kar npr. za obdobje 1945–1975 ugotavlja Anja Bračić (2013, 304): »Prevajalci, ki so v tem obdobju prevajali poezijo iz srbohrvaščine v slovenščino, so vsi, z izjemo Toneta Potokarja in Herberta Grüna, pesniki, pravzaprav sodobniki pesnikov, ki so jih prevajali«, in dodamo, da gre tudi za recipročno prevajanje (npr. Ciril Zlobec in Slavko Mihalić, Boris A. Novak in Luko Paljetak, Brane Mozetič in Romeo Mihaljević); zanimiv je primer vzajemnega prevajanja prozaistov Toma Podstenška in Marka Gregurja, ki sicer nista prevajalca.

V drugem obdobju so v slovenščino prevajali predvsem Fran Albreht, Andrej Arko, Drago Bajt, Alojzij Bolhar, Bogdan Gradišnik, Branko Gradišnik, Janez Gradišnik, Mile Klopčič, Kajetan Kovič, Janez Menart, Mojca Mihelič, Ferdinand Miklavc, Ivan Minatti, Janko Moder, Tone Potokar, Severin Šali, Jože Šmit, Veno Taufer, Božo Vodušek, Herman Vogel, Franci Zagoričnik, Cvetko Zagorski, Ciril Zlobec (nekateri še vedno prevajajo), za tretje obdobje je značilen nastop novih prevajalcev, nekaterih danes že uveljavljenih: Ivo Antič, Vasja Bratina, Aleš Čar, Dušan Čater, Tadej Čater, Ivan Dobnik, Višnja Fičor, Jurij Hudolin, Seta Knop, Mateja Komel Snoj, Sabina Koželj Horvat, Matej Krajnc, Dijana Matković, Sonja Miklaužič, Maja Novak, Josip Osti, Željko Perović, Sonja Polanc, Jure Potokar, Alenka Puhar, Aleksandra Rekar, Stanka Rendla, Barica Smole, Đurđa Strsoglavec, Damijan Šinigoj, Jana Unuk, Urban Vovk, in veliko število priložnostnih prevajalcev, predvsem v devetdesetih letih (enako velja tudi za prevajalce iz slovenščine; več v Strsoglavec in Tirgušek 2003).

Iz slovenščine so v drugem obdobju prevajali predvsem Ivan Brajdić, Radoslav Dabo, Ćiro Čulić, Ferdo Delak, Hamid Dizdar, Trifun Đukić, Mirjana Hećimović, Zvonimir Golob, Muris Idrizović, Gustav Krklec, Jakša Kušan, Desanka Maksimović, Anđelka Martić, Juraj Martinović, Marija Mitrović, Slavko Mihalić, Roksanda Njeguš, Josip Osti, Luko Paljetak, Tone Peruško, Tone Potokar, Hijacint Petris, Đuza Radović, Milan Rakočević, Milivoj Slaviček, Valerija Skrinjar Tvrz, Grigor Vitez, Miljenka Vitezović, Branimir Žgajner, Ladislav Žimbek (nekateri tudi po letu 1991), v tretjem obdobju pa so se uveljavili predvsem: v hrvaščino: Božidar Brezinščak Bagola, Branko Čegec, Edo Fičor, Tonko Maroević, Jadranka Matić Zupančič, Robert Mlinarec, Romeo Mihaljević, Anamarija/Ana Marija Paljetak, Željko Perović, Anita Peti Stantić, Jagna Pogačnik, Ksenija Premur, v srbsščino: Vojin Ančić, Ivan Antić, Dragana Bojanić Tijardović, Jelena Budimirović, Milan Đorđević, Zdravko Kecman, Pavle Rak, Ana Ristović (Čar) in v bosanščino: Ismet Bekrić, Ahmed Burić, Josip Osti (pri Ostijevih prevodih iz slovenščine je pogosta oznaka »na hrvatski/bosanski preveo«), Dejan Tesić.

Tako za prevajalce v slovenščino kakor iz slovenščine povečini velja, da ne prevajajo oz. so prevajali samo iz/v osrednjejužnoslovanske jezike.

4.1 Prevajalske nagrade in priznanja

Sovretovo nagrado, ki jo Društvo slovenskih književnih prevajalcev (DSKP) od leta 1963 podeljuje za posebno uspele prevode leposlovnih besedil iz tujih jezikov v slovenščino, so prejeli naslednji prevajalci iz osrednjejužnoslovanskih jezikov: Ivan Minatti za *Liriko* Izeta Sarajlića (1971), Venio Taufer za *Pesmi* Tina Ujevića (1975), Andrej Arko za *Gorski venec* P. P. Njegoša (1983), Bogdan Gradišnik za *Hip* Antonija Isakovića (1984), Janez Gradišnik za življenjsko delo (1987), Janko Moder za življenjsko delo (1989; istega leta je tudi postal častni predsednik Društva) in Aleksandra Rekar za *Rodbino* Miljenka Jergovića (2020). Desanka Maksimović pa je leta 1967 postala častna članica Društva.

DSKP od leta 2003 podeljuje tudi Lavrinovo diplomu za kakovosten opus prevodov slovenskega leposlovja, humanistike in družboslovja v tuje jezike ali za pomemben prispevek k uveljavitvi slovenske književnosti v tujini; za prevode v osrednjejužnoslovanske jezike jo je podelilo Josipu Ostiju (2007) in Luku Paljetku (2009) – Paljetka je za prevod *Izbranih pesmi* Franceta Prešerna nagradila tudi občina Kranj (2000). Prevajalec Zdravko Kecman pa je leta 2014 prejel Pretnarjevo nagrado oz. častni naslov »ambasador slovenske književnosti in jezika« Mednarodnega Lirikonfesta Velenje.

Župančičevo listino, priznanje za izjemne dosežke za prevajanje, posredovanje in promocijo slovenske književnosti v svetu, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev (DSP), sta prejela Slavko Mihalić in Radoslav Dabo.

Prevajalca Josip Osti (1994) in Slavko Mihalić (2000) sta kot literata tudi prejemnika mednarodne literarne nagrade vilenica, ki jo podeljuje DSP srednjeevropskemu avtorju za vrhunske dosežke na področju literarnega ustvarjanja in esejistike (Mihalić tudi prejemnik kristala vilenica, 1994).

Društvo hrvaških književnih prevajalcev je podelilo nagrado za življenjsko delo naslednjim prevajalcem, ki prevajajo oz. so prevajali tudi iz slovenščine: Mirjani Hećimović (2008; za življenjsko delo je prejela tudi nagrado Isa Velikanovića za najboljše prevode, ki jo podeljuje hrvaško Ministrstvo za kulturo, 2016), Ani Mariji Paljetak (2009), Luku Paljetku (2018) in Tonku Maroeviću (2020, posthumno).

Nagrado Miloša N. Đurića, ki jo podeljuje Društvo književnih prevajalcev Srbije za najboljši prevod, so prejeli naslednji prevajalci, ki prevajajo oz. so prevajali tudi iz slovenščine: Roksanda Njeguš za *Kras* Cirila Zlobca (1977), Marija Mitrović za *Zaklinjanja* Daneta Zajca (1988), Pavle Rak za zbirko *Tišina i druge pesme* Braneta Senegačnika (2018) in Ivan Antić za *Dole, dole* Daneta Zajca (2020). Srbski center PEN, ki podeljuje nagrado za izjemne zasluge pri prevajanju srbske književnosti in širjenju srbske kulture po svetu, pa je leta 2019 nagradil prevajalko Đurđo StrsoGlavec.

4.2 Prevodoslovne obravnave

Ko je Gregor Kocijan leta 1976 pripravil seznam *Ivan Cankar na srbohrvaškem jezikovnem območju*, je Tone Potokar (1977, 17) zapisal: »Ne rečem, da takile naštevajoči pregledi včasih niso potrebni. Vendar je ne samo lepše, ampak tudi bolj koristno, če so povezani vsaj z deloma kritičnim pogledom na storjeno.« Nekaj *kritičnih pogledov na storjeno* na področju prevajanja iz/v osrednjejužnoslovanske jezike oz. prevodoslovnih obravnava teme tega poglavja seveda je, na primer: Đ. Strsočglavec (2010) in K. Silaj (2011) obravnavata prevode romana *Čefurji, raus!* Gorana Vojnovića v hrvaščino, srbsščino in bosanščino (tj. v ciljne jezike, ki so del izhodiščnega jezika), V. Djurić (2013) prevode proze Miljenka Jergovića, analitično predvsem prevoda zbirke *Sarajevski marlboro*, ki sta izšla istega leta pri različnih založbah, T. Pirih (2015) prevode različnih prevajalcev v antologiji hrvaške kratke zgodbe *Golo mesto* in B. Korošec (2016) prevode v antologiji bosanske kratke proze *Konec stoletja, začetek tisočletja*, A. Ptičar (2012) prevode Dušana Čatra, M. Kovač in S. Puljarević (2019) prevode črtic Ivana Cankarja v srbsščino, Đ. Strsočglavec (2014) prevoda Kovičevega *Mačka Murija* v hrvaščino in srbsščino, Đ. Strsočglavec in S. Dolžan (2012) prevode Meše Selimovića, Skenderja Kulenovića in Derviša Sušića v slovenščino in makedonščino, A. Bračić (2013) pa prevode poezije v temeljnih jugoslovanskih antologijah (v vseh jezikovnih smereh). Ugotovitve teh prevodoslovnih razprav so si precej podobne: dejstvo, da so južnoslovanski jeziki sorodni jeziki, je pravzaprav oteževalna okoliščina, saj ciljni jeziki velikokrat ohranjajo skladenjsko strukturo in besedišče izhodiščnih jezikov.

5 Zaključek

Sklenemo lahko, da so na področju prevajanja obravnavanih jezikovnih kombinacij »storjeni zelo veliki napor in da je to izrednega pomena za nadaljnje medsebojno duhovno oplajanje in bogatenje in nenazadnje za dobro sožitje«, kot je sicer pred petdesetimi leti zapisal G. Kocijan (1972, 98), še posebno pa velja danes.

Omembo pa si zaslužijo tudi objavljeni prevodi, ki so nastali v izobraževalnem procesu, npr. proza Ferija Lainščka (2006, 2007) in Janje Vidmar (2013) ter poezija Brede Slavinec (2013) in Mateja Krajnca (2013) v prevodu študentov slovenistike na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu, *Antologija literature Ivana Cankarja s prevodi v tuje jezike* v prevodu študentov slovenistike na tujih univerzah (2018), poezija Marije Lovrić Galeb v prevodu izpopolnjevalne skupine dopolnilnega pouka slovenskega jezika v Društvu Slovencev Kredarica v Novem Sadu (2020), *Sosedovi trdi orehi, prevajalski priročnik* s prevodi izbranih hrvaških besedil v prevodu študentk kroatistike na Filozofski fakulteti UL (2012), in na različnih prevajalskih delavnicah, npr. *Kaj? Što? Šta? Ča?* na festivalu Mesto žensk leta 2006 (revija *Apokalipsa* 2007).

6 Seznam sorodnih poglavij v monografiji

Literarnoprevodne izmenjave z makedonščino

Bibliografija

- Bibliografija prevoda objavljenih u Jugoslaviji 1944–1959, I in II.* 1963. Beograd: Savez književnih prevodilaca Jugoslavije.
- Balažić Bulc, Tatjana in Vesna Požgaj-Hadži. 2018. »Aktualna vprašanja standardizacije črnogorskega jezika.« *V Beseda premosti čas in prostor: posvečeno Vladimirju Osolniku*, uredili Durda Strsoglavac in Namita Subiotto, 97–109. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Bračič, Anja. 2013. »Daj - dam, Na ti go - daj mi go (prevajanje poezije iz srbsko-hrvaškega oziroma hrvaško-srbskega ter makedonskega jezika v slovenski jezik in narobe - prevodenje poezije sa srpskohrvatskog, odnosno hrvatskosrbskog te makedonskog jezika na slovenski i obrnuto).« *Diplomsko delo*, Univerza v Ljubljani.
- Djurić, Vesna. 2013. »Analiza prevodov dveh kratkih zgodb iz zbirke Sarajevski Marlboro Miljenka Jergovića v slovenščino.« *Diplomsko delo*, Univerza v Ljubljani.
- Kocijan, Gregor. 1972. »Slovensko leposlovje na srbohrvaškem jezikovnem območju (1945–1970).« *Jezik in slovstvo* 18, št. 1–2 in 3: 47–50, 91–98.
- Korošec, Barbara. 2016. »Analiza prevodov v antologiji bosanske kratke proze Konec stoletja, začetek tisočletja.« *Diplomsko delo*, Univerza v Ljubljani.
- Kovač, Maja in Sašo Puljarević. 2019. »Izzivi pri prevajanju kratke proze Ivana Cankarja v srbski jezik.« *V Cankar i(n) mi, zbornik radova sa Međunarodne studentske konferencije održane na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, Srbija, 8. i 9. 12. 2018*, uredila Maja Đukanović in Darko Ilin, 16–38. Beograd: Filološki fakultet UB.
- Moder, Janko, ur. 1977. *Ivan Cankar v prevodih*. Zbornik Društva književnih prevajalcev Slovenije. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Pirih, Tina. 2015. »Analiza prevodov kratkih zgodb iz antologije *Golo mesto*.« *Diplomsko delo*, Univerza v Ljubljani.
- Potokar, Tone. 1977. »Cankar v srbohrvaščini.« *V Ivan Cankar v prevodih*. Zbornik Društva književnih prevajalcev Slovenije, uredil Janko Moder, 17–20. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Ptičar, Ana. 2012. »Analiza prevodov Dušana Čatra.« *Diplomsko delo*, Univerza v Ljubljani.
- Savremeni književni prevodioci Jugoslavije.* 1970. Beograd: Savez književnih prevodilaca Jugoslavije.
- Silaj, Kristina. 2011. »Čefur v Sloveniji, Janez v Bosni: analiza prevodov romana *Čefurji raus!* Gorana Vojnovića v hrvaščino, srbsčino in bosanščino.« *Diplomsko delo*, Univerza v Ljubljani.
- Stanovnik, Majda. 1987. »Literarni prevod na Slovenskem 1945–1965.« *Primerjalna književnost* 10, št. 2: 41–52.
- Strsoglavac, Đurđa. 2003. »Slovenska proza v južnoslovanskem prostoru.« *V Slovenski roman*, uredila Miran Hladnik in Gregor Kocijan, 597–613. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

- Strsoglavec, Đurđa in Mateja Tirgušek. 2003. »Ali imate kaj hrvaškega? Imate li što slovensko? (slovensko-hrvaški/hrvaško-slovenski literarni prevodi v 90. letih).« V *Zbornik referatov z Drugega slovensko-hrvaškega slavističnega srečanja, ki je bilo v Šmarjeških Toplicah od 5. do 6. aprila 2001*, uredila Vesna Požgaj-Hadži, 193–219. Ljubljana: Oddelek za slavistiko Filozofske fakultete.
- Strsoglavec, Đurđa. 2010. »Še sreča, da je slovenščina (južno)slovanski jezik.« V *Slovanstvo v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, uredila Vera Smole, 83–94. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Strsoglavec, Đurđa. 2012. »Pri bližnjih in daljnih južnoslovanskih sosedih.« V *Slavistika v regijah – Koper*, uredila Boža Krakar Vogel, 165–172. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Strsoglavec, Đurđa in Sonja Dolžan. 2012. »Recepcija M. Selimovića, S. Kulenovića i D. Sušića u Sloveniji i Makedoniji.« V *Sarajevski filološki susreti, zbornik radova 1*, 144–163. Sarajevo: Bosansko filološko društvo.
- Strsoglavec, Đurđa. 2014. »Stopnja prevedljivosti in stopnja recepcije.« V *Recepcija slovenske književnosti*, uredila Alenka Žbogar, 447–455. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Strsoglavec, Đurđa. 2015. »Recepcija Ive Andrića u Sloveniji.« V *Ivo Andrić – svugdašnji, zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa održana 25. studenoga 2005. u Zagrebu*, uredila Jadranka Brnčić, 228–245. Zagreb: HKD Napredak.
- Strsoglavec, Đurđa. 2021. »Dve antologiji dveh poezij dveh pesnikov.« V *Slovenska poezija*, uredila Darja Pavlič, 539–546. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

POVZETEK

Poglavje predstavlja prevajanje iz hrvaščine, bosanščine, srbsčine in črnogorščine v slovenščino in iz slovenščine v te jezike, ker pa obravnava tudi obdobje skupne države SFRJ, je uporabljen krovni izraz osrednjejužnoslovanski jeziki, ki zajema jezike naslednike srbohrvaškega/hrvaškosrbskega jezika. Obravnavani prevodni literarni sistemi vsebujejo kanonizirana in temeljna besedila (v obdobju skupne države tudi za šolske potrebe), po letu 2000 tudi večino recentnih naslovov. Med prevodi v slovenščino so najbolj zastopana besedila Iva Andrića, Branka Ćopića, Mata Lovraka in Grigorja Viteza. Največ prevodov (in ponatisov) iz slovenščine štejejo Zupančičev *Ciciban*, Seliškarjeva *Bratovščina sinjega galeba*, *Muca copatarica* Ele Peroci, Vandotov *Kekec*, Levstikov *Martin Krpan*, Bevkova *Knjiga o Titu* in *Mali upornik*, Cankarjeve črtice, Ingoličev *Deček z dvema imenoma*, Vorančeve *Solzice* in Prešernova poezija. V obe smeri (v/iz slovenščine) prevladujejo prevodi proze, v 90. letih 20. stoletja prevodi poezije

v periodiki, manj je prevodov dramatike. Prevajalcev v slovenščino je skoraj toliko kot prevajalcev iz slovenščine in število se še povečuje. Tako za prevajalce v slovenščino kakor iz slovenščine povečini velja, da ne prevajajo oz. so prevajali samo iz/v osrednjejužnoslovanske jezike.

ABSTRACT

The chapter presents translation flows from Croatian, Bosnian, Serbian and Montenegrin into Slovene and from Slovene into these languages; the umbrella term Central South Slavic languages, which includes the language successors of Serbo-Croat/Croato-Serbian, is used because the chapter also deals with the period of the common country, Yugoslavia (SFRY). The discussed systems of translated literature contain canonical texts (in the period of Yugoslavia this also included texts needed for educational needs). After the year 2000 several more contemporary works have been translated. Texts by Ivo Andrić, Branko Ćopić, Mato Lovrak and Grigor Vitez are the most represented among translations into Slovene. The largest number of translations (and reprints) from Slovene are *Ciciban* by Župančič, *Bratovščina sinjega galeba* by Seliškar, *Muca Copatarica* by Ela Peroci, *Kekec* by Vandot, *Martin Krpan* by Levstik, *Knjiga o Titu* and *Mali upornik* by Bevk, Cankar's sketches, *Deček z dvema imenoma* by Ingolič, *Solzice* by Voranc and Prešeren's poetry. In both directions (into/from Slovene) translations of prose predominate, in the 1990s mainly translations of poetry were published in periodicals, while translations of drama are rare. There are almost as many translators into Slovene as translators from Slovene, and their number is still increasing.